Duurzame stad verdient meer aandacht van Europa

Het Financieele Dagblad 27-01-2015 (p.11)

Steden vormen een stimulans voor innovatie en zijn van belang bij een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling

Joyce Sylvester

Het FD besteedde recent aandacht aan de ontwikkeling van Japanse steden zoals Toyota City en Yokohama naar'smart cities'. Ook in Europa kunnen steden een belangrijke factor vormen om tot duurzame economische groei te komen. Zo wil Kopenhagen in 2025 energieneutraal zijn. Hoewel het belang van duurzame ontwikkeling van steden op Europees en nationaal niveau wordt erkend, wordt er nog maar mondjesmaat op dit besef gereageerd met beleidsmaatregelen.

Steden vormen een stimulans voor innovatie en zijn van belang bij een evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling. Door de concentratie van woningen, mensen, transport en economische bedrijvigheid zijn steden van doorslaggevend belang voor energiebesparing, het efficiënt gebruik van hulpbronnen, het zorgen voor een gezonde leefomgeving, het creëren van werkgelegenheid of het behalen van klimaatdoelstellingen.

Steden voeren veel wetgeving uit van de Europese Unie. Ongeveer 359 miljoen mensen, 72% van de totale Europese bevolking, woont in stedelijke gebieden. Het percentage van de stedelijke bevolking neemt nog toe en zal in 2050 waarschijnlijk boven de 80% uitkomen. Van het bruto binnenlands product van Europa wordt 67% gegenereerd in stedelijke gebieden. Om de potentie van Europese stedelijke gebieden, waar problemen en oplossingen samen komen, beter te benutten is het nodig dat de stedelijke dimensie sterker wordt verankerd in het Europese beleid.

Bij het opstellen van nieuwe wet- en regelgeving moet er rekening worden gehouden met de consequenties voor stedelijke gebieden. Het is essentieel dat regels ruimte laten voor een gebiedsgerichte aanpak. Daarnaast kan via het delen van best practices (tussen steden, lidstaten en de Commissie) en via het beter benutten van bestaande financiële instrumenten de stedelijke ontwikkeling in Europa verder worden bevorderd. De Europese stedelijke agenda zou een kader moeten bieden voor een verbeterde werkwijze op Europees niveau. Tegelijkertijd stuit een gebiedsgerichte aanpak op een veelheid van bestuurlijke actoren, waaronder de Europese, die soms verschillende belangen kennen. Een gebrek aan coördinatie en te veel bestuurlijke drukte kan dan de slagvaardigheid van integrale planning belemmeren.

Steden zouden groter en daarmee productiever zijn wanneer er minder belemmeringen zouden zijn. Dit pleit ook voor een Europese stedelijke agenda. Het uitgangspunt blijft'Europees wat moet, nationaal en decentraal wat kan'. Waar Europa een duidelijke rol heeft, moet de wet-en regelgeving echter wel proportioneel en uitvoerbaar zijn. Nederland ondersteunt de ontwikkeling van steden en spoort de nieuwe Commissie aan om dit onderwerp hoger op de agenda te zetten. Met het document'Stedelijke dimensie van het EU-beleid, de hoofdkenmerken van een Europese stedelijke agenda' doet de Europese Commissie al een goede voorzet. Op initiatief van Nederland en België zijn de lidstaten recent gestart met een samenwerking om te komen tot een stedelijke agenda. Doel is om te concretiseren op welke beleidsterreinen de stedelijke dimensie in EU-beleid onvoldoende aanwezig is, op welke wijze de stedelijke dimensie in het EU beleid beter kan worden vormgegeven en op welke wijze daarbij samenwerking tussen steden, lidstaten en de EU op deze terreinen kan worden vormgegeven.

Japan laat met Toyota City en Yokohama zien dat steden bepalende factoren zijn bij duurzame ontwikkeling. Het is hard nodig dat meer Europese steden in de toekomst de aanwezige potentie beter kunnen benutten. De stadsstructuren in Europa zijn meer polycentrisch en minder compact dan in de VS of in Azië. Dat op zichzelf is al nadelig voor de concurrentiekracht en maakt het nog belangrijker dat de Europese en lokale overheid, het bedrijfsleven en de universiteiten de handen ineen slaan om duurzame economische groei te bewerkstelligen in Europese steden.

Dr. Joyce Sylvester is burgemeester van Naarden en Eerste Kamerlid PvdA.

Groen licht in rijwielpad gidst fietsers in'smart' Kopenhagen.